

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas

ir
asmens duomenų apsauga
Bendrijos institucijose ir
įstaigose

*Kiekviena institucija tvarko asmens duomenis.
Jie gali būti ir jūsų ...*

www.edps.europa.eu

Turinys

Kodėl svarbu užtikrinti duomenų apsaugą?	2
Kas yra EDAPP?	4
Kokios EDAPP pareigos?	5
Kokios yra mano teisės?	7
Kokį vaidmenį atlieka duomenų apsaugos pareigūnai?	9
Kaip galėčiau pateikti skundą EDAPP?	11

Kodėl svarbu užtikrinti duomenų apsaugą?

ES administracijos padaliniuose asmens duomenys tvarkomi kiekvieną dieną. Įdarbinimo procesas, darbuotojų įvertinimas, duomenų apie sveikatą kaupimas medicininėse bylose, laiko administravimo sistemų ir stebėjimo vaizdo kameromis sistemos įdiegimas – tik keletas tokio asmens duomenų tvarkymo pavyzdžių.

Nors dažniausiai saugomi jūsų asmens duomenys bus tvarkomi teisėtais tikslais užtikrinant, kad nebūtų tokio tvarkymo papildomų pasekmių, vis tik susiduriama su tam tikru **pavojumi**. Jei tokie duomenys yra netikslūs, pasenę arba atskleidžiami netinkamiems asmenims, jums gali būti padaryta gana didelė žala. Su jumis gali būti nepagrįstai atsisakyta sudaryti darbo sutartį, jus gali palaikyti kitu asmeniu arba atsisakyti įleisti į pastatą, apkaltinti neteisėtu informacijos atskleidimu, arba jūs netgi galite tapti tapatybės vagystės auka.

Nė vienas ES personalo narys nėra nuo to apsaugotas, todėl kiekvienas turi žinoti savo **teises ir pareigas** duomenų apsaugos srityje. Be to, su asmens duomenų tvarkymu gali būti susiję ir plačiosios visuomenės nariai, jeigu jie patiki asmens duomenis Bendrijos institucijoms ir įstaigoms.

Duomenų apsauga yra viena iš **pagrindinių teisių**, kurios apsaugą užtikrina ne tik nacionalinės, bet ir Europos teisės aktai. Ši teisė įtvirtinta Europos Sąjungos **pagrindinių teisių chartijos** 8 straipsnyje.

„Duomenų apsaugos kultūros“ institucijose ir įstaigose propagavimas yra vienas iš gero valdymo stiprinimo veiksmų. Be to, atitinkamais atvejais duomenų apsaugą užtikrinančių apsaugos priemonių numatymas ES teisės aktuose ir politikoje yra viena iš pagrindinių jų sėkmingo taikymo sąlygų.

* Ką reiškia sąvoka „asmens duomenys“?

Asmens duomenimis galima laikyti bet kokią informaciją apie fizinį asmenį, pagal kurią nustatoma arba gali būti nustatyta to asmens tapatybė.

Asmens tapatybė tiesiogiai nustatoma pagal jo vardą ir pavardę arba gali būti nustatyta pagal identifikatorių (pvz., asmens kodą) arba pagal kelis konkrečius asmens tapatybę įvardijančius požymius (pvz., amžių, pilietybę, pareigas).

Vardai ir pavardės, gimimo datos, nuotraukos, el. pašto adresai, telefono numeriai ir asmens kodai, be kita ko, priskiriama asmens duomenims. Kitos detalės, kaip antai duomenys apie sveikatą, įvertinimo tikslams vartojami duomenys, naudojimosi internetu srauto duomenys, taip pat laikytinos asmens duomenimis.

Kas yra EDAPP?

EDAPP yra nepriklausoma institucija. Peter Hustinx ir Giovanni Buttarelli yra šios institucijos nariai. Bendru Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu jie yra paskirti atitinkamai Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu (EDAPP) ir priežiūros pareigūno pavaduotoju. Paskirti penkerių metų kadencijai minėti pareigūnai pareigas pradėjo eiti 2009 m. sausio mėnesį.

Jų užduotis – užtikrinti, kad Bendrijos institucijos ir įstaigos gerbtų vieną iš pagrindinių teisių – teisę į asmens duomenų apsaugą.

Peter Hustinx

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas

Peter Hustinx Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno pareigas eina nuo 2004 m. ir labai prisideda prie naujos priežiūros institucijos kūrimo bei jos vaidmens plėtojimo Bendrijos lygiu. 2009 m. sausio mėn. jis buvo paskirtas kitai penkerių metų kadencijai.

Nuo 1991 m. iki paskyrimo į priežiūros pareigūno pareigas P. Hustinx buvo

Nyderlandų duomenų apsaugos institucijos pirmininkas. 1996–2000 m. jis buvo 29 straipsnio – Duomenų apsaugos darbo grupės – ES patariamojo organo, kurį sudaro nacionalinės duomenų apsaugos institucijos, pirmininkas.

Giovanni Buttarelli

Priežiūros pareigūno pavaduotojas

Giovanni Buttarelli priežiūros pareigūno pavaduotojo pareigas pradėjo eiti 2009 m. sausio mėnesį.

Nuo 1997 m. iki paskyrimo į šias pareigas G. Buttarelli buvo Italijos duomenų apsaugos institucijos generalinis sekretorius. 2002–2003 m. jis dirbo Šengeno bendros priežiūros institucijos

pirmininku, o prieš tai ėjo šios institucijos pirmininko pavaduotojo pareigas.

Kokios EDAPP pareigos?

Naudinga informacija:

EDAPP turi įgaliojimus spręsti tik su Bendrijos institucijų ir įstaigų tvarkomais asmens duomenimis susijusius klausimus. Jos kompetencijai nepriklauso nacionaliniu lygiu kylantys klausimai, todėl ji neturi priežiūros įgaliojimų nacionalinių institucijų ir privačių bendrovių tvarkomų asmens duomenų srityje.

EDAPP bendras tikslas – užtikrinti, kad Bendrijos institucijos ir įstaigos, tvarkydamos asmens duomenis ir rengdamos naują politiką, gerbtų teisę į privataus gyvenimo neliečiamumą. Toliau apibūdinamos trys pagrindinės EDAPP darbo sritys.

1. Priežiūra

- Asmens duomenų tvarkymo Bendrijos institucijose ir įstaigose stebėseną. EDAPP šią stebėseną vykdo bendradarbiaudama su kiekvienoje Bendrijos institucijoje ir įstaigoje dirbančiais duomenų apsaugos pareigūnais.
- Asmenų, įskaitant ES administracijos personalo narius, kurių asmens duomenis tvarko Europos institucijos ir įstaigos, skundų nagrinėjimas ir tyrimas.
- Tyrimų ir patikrinimų vietoje atlikimas savo iniciatyva arba reaguojant į skundą.

2. Konsultavimas

- Bendrijos institucijų ir įstaigų konsultavimas visais klausimais, kurie turi įtakos asmens duomenų apsaugai. EDAPP teikia nuomones dėl pasiūlymų dėl teisės aktų, susijusių su asmens duomenų apsauga.
- Technologinių naujovių, kurios gali turėti įtakos duomenų apsaugai, stebėseną.
- Dalyvavimas Europos Bendrijų Teisingumo Teismo nagrinėjamosiose bylose.

3. Bendradarbiavimas

- Bendradarbiavimas su nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis siekiant užtikrinti duomenų apsaugos politikos nuoseklumą visoje Europoje.
- Bendradarbiavimas su priežiūros įstaigomis, įsteigtomis didelių duomenų bazių, pavyzdžiui, „Eurodac“ (duomenų bazė, kurioje talpinami prieglobsčio prašytojų pirštų atspaudai skaitmeniniu formatu), tikslais.

EDAPP ir nacionalinių duomenų apsaugos institucijų skirtumas

Pagal kompetenciją EDAPP prižiūri ir konsultuoja Bendrijos institucijas ir įstaigas.

Valstybėse narėse panašias užduotis vykdo nacionalinės duomenų apsaugos institucijos, kai kuriose šalyse – ir regioninės institucijos. Jų užduotims paprastai priskiriama ir privačiojo sektoriaus subjektų tvarkomų asmens duomenų sritis.

EDAPP bendradarbiauja su nacionalinėmis institucijomis, pavyzdžiui, 29 straipsnio – Duomenų apsaugos darbo grupės posėdžiuose, tačiau jo pozicija nacionalinių ar regioninių institucijų atžvilgiu nėra viršesnė.

Konsultacinis EDAPP vaidmuo

Pirmosios kadencijos metu EDAPP pateikė beveik 50 nuomonių dėl teisės aktų svarbiais duomenų apsaugos klausimais.

Nuomonės pateiktos, be kita ko, šiais klausimais: pamatinio sprendimo dėl duomenų, tvarkomų vykdančios policijos ir teisminį bendradarbiavimą, apsaugos, Direktyvos dėl telekomunikacijų duomenų saugojimo, Reglamento dėl galimybės visuomenei susipažinti su dokumentais, keitimosi duomenimis su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis, Direktyvos dėl privatumo ir elektroninių ryšių ir komunikato dėl radijo dažnių atpažinimo (RFID).

Kokios yra mano teisės?

Ar aš turiu teisę žinoti, kad Bendrijos institucija ar įstaiga tvarko su manimi susijusius duomenis?

Taip. **Duomenų valdytojas** iš anksto arba kai tik užregistruojami duomenys privalo suteikti jums informaciją apie:

- duomenų valdytojo **tapatybę**;
- **tvarkymo tikslą**;
- duomenų **gavėjus**;
- **jūsų**, kaip asmens, kurio duomenys tvarkomi, **teises**.

Ar aš turiu teisę patikrinti su manimi susijusius duomenis, kuriuos tvarko institucijos?

Taip. Jūs turite teisę reikalauti, kad duomenų valdytojas nemokamai:

- jums **leistų susipažinti** su jūsų asmens duomenimis ir su tam tikra su tvarkymu susijusia informacija (tvarkymo tikslu, atitinkamais duomenimis, duomenų gavėjais ir t. t.);
- **ištaisytų** netikslius ar neišsamius asmens duomenis;
- tam tikromis aplinkybėmis **sustabdytų** duomenų tvarkymo veiksmus ir **ištrintų** duomenis.

Ar aš turiu teisę nesutikti, kad mano duomenys būtų tvarkomi?

Jūs turite teisę bet kada dėl **pagrįstų ir teisėtų priežasčių** nesutikti, kad būtų tvarkomi su jumis susiję duomenys.

Jūs taip pat turite teisę iš anksto būti informuotas, kai jūsų asmens duomenys pirmą kartą atskleidžiami trečiosioms šalims arba kai trečiosios šalys ketina panaudoti juos tiesioginės rinkodaros tikslais. Jūs turite teisę nesutikti, kad jūsų duomenys būtų taip atskleisti arba naudojami.

Ką daryti iškilus problemai?

- Pirmiausia **praneškite** apie tai už tvarkymo veiksmus atsakingam **duomenų valdytojui** ir paprašykite imtis atitinkamų veiksmų.
- Jei negaunate atsakymo arba jei atsakymas jūsų netenkina, **susisiekite** su atitinkamos institucijos ar įstaigos **duomenų apsaugos pareigūnu** (duomenų apsaugos pareigūnų sąrašas pateikiamas EDAPP tinklalapyje).
- Jūs taip pat galite **pateikti skundą EDAPP**, kuris išnagrinės jūsų prašymą ir imsis būtinų priemonių (žr. „Kaip galėčiau pateikti skundą EDAPP?“).
- EDAPP sprendimą galite apskųsti Europos Bendrijų Teisingumo Teisme.

Pagrindiniai žodžiai:

Tvarkymas: bet kuris su asmens duomenimis automatinio ar neautomatinio būdu atliekamas veiksmas – rinkimas, užrašymas, saugojimas, keitimas, paieška, atskleidimas, tvarkymo veiksmo sustabdymas ir t. t.

Duomenų valdytojas: administracinis subjektas (pavyzdžiui, Europos Komisijos generalinis direktoratas arba skyrius) arba asmuo, kuris institucijos ar įstaigos vardu nustato asmens duomenų tvarkymo tikslą ir būdą.

Išsamesnė informacija: žr. Duomenų apsaugos reglamentą (Reglamentas (EB) Nr. 45/2001, OL L 8, 2001 1 12), kuriame nustatyta asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis teisės sistema.

Kokį vaidmenį atlieka duomenų apsaugos pareigūnai?

Kiekviena Bendrijos institucija ir įstaiga privalo paskirti duomenų apsaugos pareigūną (DAP). DAP turi nešališkai užtikrinti, kad atitinkama institucija (įstaiga) vykdytų įsipareigojimus **duomenų apsaugos srityje**.

DAP atlieka svarbų vaidmenį informuodamas duomenų valdytojus ir duomenų subjektus apie jų teises ir pareigas; DAP bendradarbiauja su EDAPP, kad būtų užtikrintas **Duomenų apsaugos reglamento** laikymasis.

Būtent DAP teikia EDAPP **pranešimus** dėl **išankstinės patikros**.

Daugeliu atvejų EDAPP ir už tvarkymo veiksmą atsakingas duomenų valdytojas tarpusavio ryšius palaiko per DAP.

DAP gali suteikti naudingos bendro pobūdžio informacijos dėl skundų ir teikia informaciją apie tai, kaip institucijos ir agentūros laikosi reglamento reikalavimų.

EDAPP ir DAP reguliariai rengia dvišalius posėdžius arba susitinka DAP tinklo posėdžiuose.

Pagrindiniai žodžiai:

Įsipareigojimai duomenų apsaugos srityje: asmens duomenis tvarkančio asmens arba administracinio subjekto įsipareigojimai. Jie, be kita ko, apima įsipareigojimą teikti tam tikro pobūdžio informaciją asmeniui, kurio duomenys tvarkomi; sudaryti palankesnes sąlygas pastarajam susipažinti su savo asmens duomenimis ir pasinaudoti kitomis teisėmis, pavyzdžiui, teise reikalauti, kad duomenys būtų pataisyti ar ištrinti; ir užtikrinti, kad būtų taikomos reikiamos apsaugos priemonės.

Pranešimas: išankstinis pranešimas duomenų apsaugos pareigūnui apie atitinkamoje institucijoje ar įstaigoje vykdomą asmens duomenų tvarkymo veiksmą. Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnui taip pat būtina pranešti apie tvarkymo veiksmus, dėl kurių gali kilti konkretus pavojus asmenų teisėms ir laisvėms. Tai vadinama pranešimu dėl išankstinės patikros.

Išankstinė patikra: EDAPP atliekamas patikrinimas siekiant nustatyti, ar tvarkant neskelbtinus duomenis (pavyzdžiui, duomenis apie sveikatą) yra gerbiamos Duomenų apsaugos reglamente nustatytos teisės ir laikomasi įsipareigojimų. EDAPP išankstinę patikrą atlieka pateikdamas nuomonę, kurioje jis gali teikti rekomendacijas atitinkamai institucijai ar įstaigai, kad būtų užtikrintas reglamento reikalavimų laikymasis.

Duomenų apsaugos reglamentas: Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis.

Kaip galėčiau pateikti skundą EDAPP?

Kas gali pateikti skundą EDAPP?

Bet kuris asmuo, kuris mano, kad jo teisės buvo pažeistos Bendrijos institucijai ar įstaigai tvarkant jo asmens duomenis, gali pateikti skundą EDAPP.

Nacionalinių institucijų ar privačių subjektų vykdomi asmens duomenų tvarkymo veiksmai EDAPP kompetencijai nepriklauso. Be to, EDAPP nėra apeliacinė institucija nacionalinių duomenų apsaugos institucijų atžvilgiu, todėl pastarųjų sprendimų apskųsti EDAPP negalima.

Kokiu būdu galima pateikti skundą?

Skundą reikia pateikti raštu (el. paštu arba paštu) šiuo adresu:

European Data Protection Supervisor

Rue Wiertz 60
1047 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
edps@edps.europa.eu

Svarbu nurodyti visą susijusią informaciją ir pridėti tyrimui būtinus dokumentus.

Kaip EDAPP nagrinėja skundus?

Iš principo visi skundai nagrinėjami konfidencialiai.

Nustačiusi, kad skundas yra priimtinas, EDAPP atliks tyrimą, jei jis būtinas.

Jei įmanoma, EDAPP sieks, kad skundo pateikėjas ir Bendrijos institucija ar įstaiga klausimą išspręstų draugiškai. Kitu atveju sprendimas bus išsiųstas skundo pateikėjui ir už duomenų tvarkymą atsakingai atitinkamai institucijai (įstaigai).

EDAPP suteikti labai platūs priežiūros įgaliojimai – ji gali paprasčiausiai konsultuoti asmenį, kurio duomenys tvarkomi, perspėti ar paraginti atitinkamą instituciją ir netgi nurodyti uždrausti tvarkymo veiksmą ar perduoti klausimą Europos Bendrijų Teisingumo Teismui.

www.edps.europa.eu

Photo credits:

European Communities, page 4;
image100 Ltd., page 7;
iStockphoto, page 10;
Jupiterimages Corporation, page 3

Daug papildomos informacijos
apie Europos Sąjungą yra internete.
Ji pasiekama per EUROPA serverį
(<http://europa.eu>).

Katalogo duomenys pateikiami šio
leidinio pabaigoje.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos
leidinių biuras, 2009

ISBN: 978-92-95073-41-8
doi: 10.2804/2925

© Europos Bendrijos, 2009

Leidžiama dauginti, nurodžius šaltinį.

Printed in Germany

SPAUDINTA BALTAME POPIERIUJE, BLUKINTAME
NENAUDOJANT CHLORO

Leidinių biuras

ISBN 978-92-95073-41-8

9 789295 073418